MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

S.T.O. PRIM IMHALLEF
VINCENT DE GAETANO

Seduta tat-18 ta' Lulju, 2003

Numru 42/2003

Illum, 18 ta’ Lulju 2003

App Nru 42/03 VDG(G)

Il-Pulizija

v.

Paul Cardona

Il-Qorti:

Rat l-imputazzjoni migjuba mill-Pulizija Ezekuttiva kontra Paul Cardona talli matul il-lejl ta’ bejn it-3 ta’ Frar 1998 u l-4 ta’ Frar 1998, waqt li kien fil-bazi militari tal-Qortin, limiti tan-Nadur, Ghawdex, b’nuqqas ta’ hsieb, bi traskuragni, jew b’ nuqqas ta’ hila fl-arti jew professjoni tieghu fl-immanigjar tal-armi, jew b’nuqqas ta’ tharis ta’ regolamenti, permezz ta’ arma tan-nar (pistola tas-

servizz) spara u kkaguna l-mewt ta’ Eucharist Cassar mix-Xewkija;

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) tal-21 ta’ Frar 2003 li permezz taghha dik il-qorti sabet lil imsemmi Paul Cardona hati skond l-imputazzjoni dedotta kontra tieghu u kkundannatu tmintax-il xahar prigunerija;

Rat ir-rikors ta’ appell ta’ Paul Cardona, minnu pprezentat fil-5 ta’ Marzu 2003, li permezz tieghu talab ir-revoka tal-imsemmija sentenza jew alternattivament it-riforma taghha kwantu ghall-piena;

Rat l-atti kollha tal-kawza; semghet lid-difensuri tal-partijiet fl-udjenza tat-28 ta’ Marzu, 2003; ikkunsidrat:

Dan hu appell minn sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Ghawdex) li kienet sabet lil Paul Cardona hati ta’ omicidju involontarju. Il-fatti li wasslu ghal din il-kawza u ghas-sentenza tal-Qorti Inferjuri jistghu jigu konvenjentement rikapitolati fi kliem l-istess sentenza appellata, u dan peress li din il-Qorti, wara li ezaminat bir-reqqa l-atti kollha, hi sodisfatta li l-ewwel qorti ghamlet riassunt sostanzjalment korrett u kompresiv tal-fatti. L-ewwel qorti qalet hekk:

“Illi fil-lejl ta’ bejn it-3 u l-4 ta’ Frar, 1998, Gunner Eucharist Cassar ta’ 38 sena instab mejjet b’ferita ta’ arma tan-nar f’rasu, fil-Control Room fil-barracks militari ta’ Qortin, in-Nadur, Ghawdex, b’pistola tas-servizz magenbu.

“Ir-rizultanzi tal-awtopsja kondotta fuq il-kadavru ta’ Eucharist Cassar ikkonfermaw illi miet b’mod istantaneu kawza ta’ lacerazzjonijiet massivi fir-ras provenjenti minn ferita b’arma tan-nar. Dan kien ukoll konfermat mill-ispecjalista forensiku Dr. Mario Scerri li kkonkluda illi l-isparatura saret minn arma li kienet qed tmiss ma’ ras il-vittma u l-isparatura saret b’mod orrizontali minn wara l-widna tal-lemin ghall-kranju fuq ix-xellug tar-ras. Dan l-espert wera dubji serji kemm dan seta kien suwicidju minhabba l-fatt li l-

"entry wound" kienet wara l-widna u l-arma intuzat b'mod orizzontali, haga li mhix indikattiva ta' suwicidju, skond l-istess espert.

"Il-Pulizija kienet hadet il-verzjonijiet tal-kollegi ta' Eucharist Cassar li kienu mieghu f'dawk il-hinijiet. Wiehed minn dawn il-kollegi kien l-imputat, il-bombardier Paul Cardona, li rrilaxja stqarrija <u>fil-5 ta' Frar, 1998</u> u qal li f'nofs il-lejl bejn it-3 u l-4 ta' Frar, 1998 kien irritorna fil-Control Room sabiex johrog in-nies tat-tieni ghassa u pogga l-arma tan nar fuq il-mejda bil-pouch miftugh u bil-magazine fl-arma. Malli pogga l-arma fuq il-mejda beda jikteb fil-'patrol report' meta dahal il-vittma biex jiehu l-arma halli jmur fuq l-ghassa tieghu u ghalhekk l-imputat infurmah illi kellu l-magazine fl-arma bi tmien rounds u appena kien beda jkellem lill-Gunner Galea, sema "hoss tal-ikkokjar tal-arma tas-servizz u f'dak il-hin stess, smajt hoss ta' sparatura gejja minn naha ta' fejn kien qieghed Karist…" (fol. 83). L-akkuzat ikkonferma illi l-arma kienet ghadha kemm giet ghandhom dak in-nhar stess u li Karistu kien spara ghal rasu, izda ma jafx jekk kienx intenzjonat jew le.

<u>"Fl-14 ta' April, 1998</u>, l-imputat kien irrilaxxja stqarrija ohra biex jibdel il-verzjoni originali tieghu. F'din l-istqarrija Cardona qal li hu kien qieghed l-arma fuq il-medja u din kienet kompluta bil-pouch meta dahal flimkien ma' Gunner Silvio Tabone li rega hareg ftit wara. Ftit wara li hareg Tabone dahal Eucharist Cassar li kien imissu johrog fuq l-ghassa u qabad l-arma minn fuq il-mejda, "harigha mill-pouch taghha u beda jilghab biha fis-sens li dan beda idawwarha f'idejh bhal donnu beda ihares lejn il-genb taghha." (fol. 85). Il-magazine kien fl-arma izda mhux imdahhal sa gewwa u Cardona kien informa lil Cassar li dik kienet arma gdida u li kienet giet dak in-nhar stess. Meta rah jitgerfex, resaq lejh biex jurih kif jaghmel l-arma safe u ikkokjaha "bhala parti mill-procedura tas-safety" (fol. 86) b'idu il-leminija filwaqt illi l-arma kienet f'idu ixxellugija. Cardona kompla jispjega illi huwa kien bil-hsieb li l-arma kienet vojta u safe u

malli kellu l-arma ma' ras Cassar, precizament fuq il-lemin ta' rasu qallu "'"Hekk qeghda safety catch ara, ha nara tfaqqax" u dak il-hin gbidt il-grillu u l-arma tan-nar tas-servizz sparat" (fol 86). Fl-istqarrija iffirmata mill-imputat hemm registrat illi huwa qal lill-Gunner Lawrence Galea jghid li Cassar kien qabad l-arma minn fuq il-mejda u spara ghal-rasu. L-imputat jghid li hu ghamel hekk (ghax) kien bezghan hafna. Fit-tieni stqarrija tieghu Cardona kkonferma illi huwa spara l-arma ma' ras Cassar b'cajta ghaliex kellu f'mohhu li ma kienitx ikkargata. Cardona kien ikkonferma l-istqarrija tieghu u cioe` tal-14 ta' April 1998 l-ghada bil-gurament quddiem il-Magistrat Inkwirenti.

"L-akkuzat xehed ukoll quddiem din il-Qorti fit-<u>13 ta' Ottubru 2000</u> u fid-deposizzjoni tieghu kkonferma fl-intier taghha l-ewwel stqarrija li kien ta' fil-5 ta' Frar 1998 u effetivament rtira dak li kien qal fl-istqarrija tieghu tal-14 ta' April 1998. L-akkuzat qal illi huwa kien siefer fl-1 ta' April 1998 u mar-ritorn tieghu Malta fl-14 ta' April kien eskortat mill-Pulizija mill-ajruport lejn il-Depot tal-Pulizija u l-akkuzat irrilaxxja it-tieni stqarrija ghaliex beza li kienu ser isawtuh. It-test tal-parti tad-deposizzjoni tal-akkuzat hija hawn riprodotta u tghid hekk (fol. 692):

"Jiena malli wasalt id-depot kien hemm is-Supretendent [riferibilment ghas-Supretendent Bartolomeo Mula] u l-Assistent Kummissarju Rizzo u qaluli "Ahna lilek m'ahniex nemmnuk", x'hin regghu bdewli bl-istorja kollha. Ghidtilhom "jiena mhux jiena sparajtha l-arma". Qaluli "iva inti sparajtha". Qaluli "Ahna ghandna kollox fic-car". Is-Supretendent qalli "Mhux billi mort titqaddes fejn ohtok is-soru, lanqas jekk jinzel Alla mis-sema ma jiena ha nemmnek" u jiena bzajt u remghu jsabbtu jdejhom fuq il-mejda u s-Supretendent Rizzo qalli "Jiena ghandi dawn il-provi". Dahhal sebghu gol-klamar tal-linka, ghamel hekk u qalli "Ghandi dawn il-provi". Qalli "Issa l-gimgha d-diehla nghidulek izjed". Imbaghad jiena bzajt u bzajt li ha jsawtuni.

“L-akkuzat qal illi r-rakkont li jinsab fl-istqarrija tal-14 ta’ April huwa d-diskors tal-Ispettur Bartolo u ghazel li jiffirma l-istqarrija wara li l-Pulizija semmewlu l-familja.

“In-kontro-ezami l-akkuzat ikkonferma illi l-istqarrija tieghu tal-14 ta’ April, 1998, kien ikkonfermaha bil-gurament quddiem il-Magistrat Inkwirenti l-ghada li iffirmaha u dana fil-bini tal-Qorti ta’ Ghawdex. Minn hawn hareg ukoll illi l-akkuzat kien jaghmel parti mil-Korp tal-Pulizija ghal zmien cirka sitt xhur u li waqt l-interogatorju kull darba li l-Ispetturi xorbu l-kafe’ kienu offrew l-istess lill-akkuzat, u li minn meta rrilaxxja l-istqarrija fl-14 ta’ April, 1998 ma kien avvicina lil hadd, hlief avukat, sad-data tad-deposizzjoni tieghu fit-13 ta’ Ottubru 2000.

“Gunner Lawrence Galea, li ssemma aktar kmieni, xehed illi huwa kien fil-Control Room qed jaqra ktieb meta dahal l-akkuzat, pogga pistola bil-pouch fuq il-mejda u beda jikteb xi haga fuq il-log book. Hames minuti wara dahal Karistu Cassar u pogga fuq ras il-mejda u l-imputat newwillu l-arma. Cassar harigha minn gol-pouch u beda jhares lejha u jdawwarha b’mod konfuz qisu ra ghall-ewwel darba u l-akkuzat offra li jurih kif tahdem u semghu jikkarga l-arma. Huwa fehem li kien ser jurih kif jahdem is-safety u rega kompla jaqra. F’hin minnhom sema lill-akkuzat jghid “halli nara tihux” u jisma’ t-tir u jara lil Cassar jgholli idejh il-leminija, ipoggiha wara widnejh u jaqa’ lura mal-art waqt li l-imputat gibed l-arma lura u halliha taqa’ mal-art u jghid “… hadet” (fol.181). Galea ukoll ta zewg verzjonijiet ta’ kif gara l-incident -- din tal-ahhar hija opposta ghal-dik li ta’ fl-ewwel stqarrija tieghu li taqbel ma’ l-ewwel stqarrija ta’ Cardona u cioe` tal-5 ta’ Frar, 1998. Huwa spjega illi kien ta verzjoni differenti ghar-raguni segwenti:

“Jiena ghidt hekk ghax il-bumbardier Cardona bdejt nithassru ghax kien mifxul u wara illi staqsejtu x’konna ser naghmlu huwa qalli ‘tghid xejn, anqas ma

tghid aktar ahjar', irrid nghid ukoll illi jien thassartu ghax huwa familja ghandu wkoll. Minhabba f'hekk jiena ma ghidtx il-verita' kollha (fol 184 u 185).

"Illi dawn il-verzjonijiet jehtieg qabel xejn ikunu konfrontati ma' fatti ohra li jiffurmaw parti mill-evidenza tal-kaz in dizamina. Kif gia kien rilevat, l-ezamijiet forensici urew illi l-bullet li qatlet lil Ewkaristu Cassar dahlet minn wara l-widna l-leminija u li l-arma kienet qed tmiss mar-ras meta kienet sparata. L-espert forensiku ikkonkluda li dan mhux sintomatiku ma' att suwicida sia minhabba l-fatt illi l-arma kienet qed tmiss ma' wara l-widna kif ukoll minhabba li l-arma kienet mizmuma b'mod orrizzontali fil-hin ta' l-isparatura.

"Illi r-rizultanzi tal-perizja dwar il-gun shot residue urew illi kienu saru ezamijet forensici sia fuq il-persuna kif ukoll il-hwejjeg tal-vittma, ta' Paul Cardona u Lawrence Galea – it-tliet persuni li kienu fil-kamra fil-hin tal-incident. Minn dawn l-ezamijiet jirrizulta illi fuq il-gisem u l-hwejjeg ta' Cassar instabu disa' particelli ta' gun shot residue (GSR), fuq Paul Cardona sbatax-il particella u fuq Lorry Galea tlett particelli. L-abbli espert spjega x'inhuma il-karatteristici tal-isparatura u li l-ghola koncentrazzjoni ta' particelli ta' GSR tinstab immedjatament wara li l-persuna tkun sparat arma tan-nar u li l-koncentrazzjoni ta' particelli ta' GSR tibda tonqos hekk kif jibda ghaddej il-hin mal-attivita` tal-persuna. Wara illi kkonsidra illi kien ghadda ammont ta' hin sakemm ittiehdu l-hwejjeg u kien swabbed il-Bumbardier Paul Cardona, l-ammont ta' particelli ta' GSR misjuba kien wiehed gholi hafna, l-istess espert ikkonkluda illi hemm probabilita` kbira hafna li Paul Cardona kien spara arma tan-nar (fol 321). L-istess espert ikkonkluda ukoll illi fuq il-persuna ta' Cassar kienu nstabu numru zghir ta' particelli ta' GSR u ftit ghall-persuna li jkun spara arma tan-nar u b'hekk ikkonkluda illi kien improbabbli li l-Gunner Eucharist Cassar kien spara arma tan-nar. Minn din il-perizja jirrizulta ukoll illi ma nstabu ebda particelli ta' GSR

fuq id il-leminija ta' Eucharist Cassar. Fuq il-persuna u hwejjeg ta' Lawrence Galea, ukoll prezenti fl-istess kamra fil-hin tal-incident, instabu tlett particelli ta' GSR."

Din il-Qorti rriproduciet estensivament mis-sentenza ta' l-ewwel Qorti ghax, kif diga qalet, hi tal-fehma li l-ewwel qorti kienet perfettament korretta meta tat il-kwardu tal-fatti li kien jemergi mill-provi akkwiziti kemm fil-kors ta' l-istruttorja kif ukoll wara li dik il-qorti kkonvertiet ruhha f'Qorti ta' Gudikatura Kriminali. L-uniku punt li, forsi, din il-Qorti tista' tippreciza huwa li t-trajjettorja tal-balla li ghaddiet minn ras Cassar kienet mhux wahda "orizzontali" (kif jinghad fis-sentenza) izda "kwazi orizzontali" (ara r-relazzjoni tal-espert Dott. Mario Scerri, fol. 130). Dan hu korroborat minn dak li xehdu l-esperti tal-ballistika il-Brigadier Maurice Calleja u s-Sur Joseph Farrugia meta qalu:

Fost il-konkluzzjonijiet illi ghamilna fir-relazzjoni taghna hemm dik illi stajna nikkonstataw illi l-entry hole u l-exit hole ma kienux fl-istess livell. L-exit hole kienet xi ftit aktar gholja mill-entry hole, fil-fatt bejn wiehed u iehor differenza ta' pulzier kien hemm. Ghalhekk minn dan nikkonkludu li l-arma li kienet ippustjata ma' ras il-vittma kienet xi ftit angolata 'l fuq (fol. 158-159).

Minkejja dan din il-Qorti, bhall-ewwel qorti, hi sodisfatta li l-posizzjoni fejn kienet l-*entry hole* – wara l-widna l-leminija u ftit 'l fuq mill-livell taghha, kif jidher mid-diversi ritratti ezibiti – ma tantx hija kompatibbli ma' l-ipotesi li kien l-istess Cassar li ghamel il-pistola ma' rasu u (deliberatament jew accidentalment) spara, u dan semplicement ghax dik il-posizzjoni hija, biex wiehed jghid hekk, wahda "skomda" biex tintlahaq mill-istess vittma. Kien ikun differenti, per ezempju, li kieku l-*entry hole* kienet mal-genb tar-ras izda quddiem il-widna, bhal, per ezempju, fuq in-nghas.

L-aggravji ta' l-appellant, migjuba f'hames paragrafi, jistghu jigu konvenjentement trattati taht tlett aspetti. L-

ewwelnett l-appellant jilmenta li l-ewwel qorti ma ghamlitx apprezzament korrett tal-provi ghal dak li jirrigwarda l-allegazzjoni tieghu li hu kien ghamel l-istqarrija tal-14 ta' April, 1998 (li fiha ammetta li kien hu li kellu l-pistola f'idejh u ma' ras Cassar meta din hadet) ghax kien imbezza' u imwerwer mill-ufficjali tal-Pulizija li interrogawh. Frankament din il-Qorti hi tal-fehma li l-ewwel qorti hliet hafna zmien biex tezamina difiza li, anke mad-daqqa' t'ghajn, kienet wahda fjakka u li difficilment setghet, fid-dawl tal-provi kollha, twassal ghall-konsegwenza li l-istqarrija tal-14 ta' April, 1998 tigi dikjarata (kollha jew parti minnha) bhala li ma saritx volontarjament u allura tigi skartata (kollha jew in parti). Din il-Qorti ezaminat bir-reqqa d-deposizzjoni ta' l-appellant quddiem l-ewwel qorti kemm ghal dak li hu l-ezami tieghu kif ukoll il-kontro-ezami, kif ukoll id-deposizzjonijiet tad-diversi ufficjali tal-Pulizija li interrogawh, u tikkondividi pjenament il-konkluzzjoni ta' l-ewwel qorti li l-istqarrija tal-14 ta' April, 1998 ghandha titqies kollha kemm hi bhala wahda volontarja fis-sens ta' l-Artikolu 658 tal-Kodici Kriminali. Il-fatt li persuna thossha bezghana jew imwerwra fil-kors ta' interrogatorju kondott b'mod regolari (1) minhabba l-fatt li tigi rinfaccjata bi provi (jew allegazzjonijiet) li jkunu juru (jew li jkunu jaghtuha x'tifhem) li l-pulizija tkun taf kif verament graw l-affarijiet, jew (2) semplicement ghax iddahhalha f'rasha (bla ebda raguni valida) li ser taqla' xeba' jekk ma tghidx certu affarijiet ma jgibx, bhala konsegwenza fil-ligi taghna, li dik l-istqarrija jew konfessjoni tkun involontarja. Il-qrati taghna dejjem irritjenew li biex konfessjoni titqies bhala involontarja (u ghalhekk inammissibbli) irid ikun hemm, bhala regola, ness ta' kawza u effett bejn minn naha l-agir tal-persuna f'awtorita` (il-persuna li tkun qed tinterroga) li tghid jew taghmel xi haga intiza biex thedded jew tbezza`, jew biex twieghed jew twebbel, jew li ragonevolment tammonta ghal minacca jew ghal promessa ta' vantagg, u minn-naha l-ohra dak li l-persuna interrogata tkun ammettiet. Issa, fil-kaz in dizamina ghandna persuna adulta, inkarigata b'xoghol responsabbli fl-Armata, li giet interrogata b'mod regolari mill-ufficjali tal-Pulizija. Fil-fehma tal-Qorti il-biza' li kellu l-appellant kien dovut eskluzivament ghall-fatt li beda jirrealizza li ma kienx possibbli aktar li jkompli jsostni l-

ewwel versjoni tieghu, cioe` li kien Cassar li kien spara ghal rasu, u li l-Pulizija kienu jafu, minn provi ohra li kellhom, li l-arma kienet f'idejh meta hadet jew giet sparata. Din il-Qorti, fl-ahharnett tosserva li anke jekk l-appellant qal xi haga lill-ufficjali tal-Pulizija li proprjament ma riedx jghidha (jew ghax hassu imbezza' jew ghax ma kienitx il-verita`) huwa kellu kull opportunita` li jirregolarizza s-sitwazzjoni l-ghada meta tressaq quddiem il-Magistrat Inkwirenti Dott. Paul Coppini (ara fol. 70 tal-atti). F'din l-okkazzjoni huwa rega' nghata t-twissija, din id-darba mill-Magistrat, u temm id-deposizzjoni guramentata tieghu hekk:

Jiena rrid nerga' nikkonferma illi l-verita` tal-affarijiet kif sehhew fl-incident in kwistjoni huma dawk illi jien spjegajt fl-istqarrija rilaxxjata minni l-bierah[1] u ezibita mill-Ispettur Carmelo Bartolo bhala dokument CB.

Ghalhekk dana l-aggravju (jew kombinazzjoni ta' aggravji) dwar l-involontarjeta` tal-istqarrija tal-14 ta' April, 1998 jew ta' parti minnha qed jigi respint.

L-appellant jilmenta wkoll li l-ewwel qorti ma tatx piz dwar il-fatt li ma nstabux impronti digitali li jaqblu ma' dawk ta' l-appellant, kif ukoll li waslet ghal konkluzzjoni zbaljata mill-presenza tal-GSR. Dan l-aggravju (jew zewg aggravji) huwa infondat. Ir-relazzjoni tal-espert tal-impronti digitali Joseph Bongailas saret, fil-fehma ta' din il-Qorti, inutilment peress li P.S. 282 Pierre Grech ma kien eleva ebda impronta minn fuq l-arma – ara pargarafu 11 tar-relazzjoni tas-Surgent Grech, fol. 287. Kullma ezamina l-perit Bongailas kienu impronti misjuba erba' minnhom fuq in-*notice board* li kien hemm fil-*control room* (fejn gara l-incident) u impronta wahda li instabet fuq il-bieba tal-kaxxaforti fl-istess kamra. Kwantu ghall-presenza ta' GSR, jigi osservat li meta l-periti l-Ispizjar Mario Mifsud u s-sur Charles Muscat ipprezentaw ir-relazzjoni taghhom fit-2 ta' Gunju, 1998, dawn ma gew b'ebda mod kontro-ezaminati dwar il-konkluzzjonijiet li kienu waslu ghalihom – la gew kontro-ezaminati f'dik il-gurnata li pprezentaw ir-relazzjoni

[1] 14 ta' April, 1998.

u anqas f'xi gurnata ohra. Kullma ghamlet l-ewwel qorti fis-sentenza appellata kien li addottat – kif kellha kull dritt taghmel – il-konkluzzjonijiet ta' dawn iz-zewg esperti, u cioe` (1) li kien improbabbli li *Gunner* Eucharist Cassar kien spara arma tan-nar, (2) li t-tlett particelli li nstabu fuq il-hwejjeg ta' *Gunner* Lawrence Galea "jindikaw kontaminazzjoni mill-*primer* ta' meta arma tan-nar tigi sparata", u (3) kien hemm probabbilta` kbira hafna li l-Bumbardier Paul Cardona kien spara arma tan-nar. Biex tikkonkludi fuq il-provi, din il-Qorti ma tistax ma tosservax li d-deposizzjonijiet ta' *Gunner* Lawrence Galea huma determinanti ghar-risoluzzjoni tal-kwistjoni dwar f'idejn min kienet l-arma meta gie sparat it-tir fatali. Dawn id-deposizzjonijiet huma dik moghtija fil-kors tal-investigazzjoni dwar l-*in genere* fit-2 ta' April, 1998 (fol. 78), dik moghtija fit-2 ta' Gunju, 1998 (fol. 180) fil-kors ta' l-Istruttorja, u dik tas-26 ta' Ottubru, 2001 (fol. 729) meta l-istess Galea gie prodott bhala xhud in difeza (mhux in kontro-ezami, kif erroneament indikat fil-bidu ta' fol. 729). Deposizzjoni ohra li jidher li hadd ma ta importanza hija dik ta' *Gunner* Silvio Tabone tas-17 ta' Lulju, 1998 (fol. 594). Dan ix-xhud qal hekk (fol. 597):

Il-Bumbardier Cardona beda jghid: "Xi grali, xi grali, se niggennen, se mmur naqbez. Issa jien se nlaqqatha, se nigi fit-trouble".

Meta jien staqsejtu: "Imma x'gara?", Cardona qalli li l-arma hadet f'idu.

L-ahhar aggravju ta' l-appellant – li proprjament ma giex specifikat fir-rikors ta' appell izda li l-abbili difensur tieghu Dott. Angelo Farrugia, qajjem fil-kors tat-trattazzjoni fit-28 ta' Marzu, 2003 – huwa dwar il-piena. Issa, huwa veru li hawn si tratta ta' omicidju involontarju. Fiz-zmien meta sehh ir-reat il-piena kienet, skond l-Artikolu 225 tal-Kodici Kriminali dik ta' prigunerija ghal zmien mhux izjed minn sentejn jew multa mhux izjed minn elfejn lira [2]. Fil-fehma ta' din il-Qorti dan il-kaz jipprezenta fattispeci partikolari li jaggravaw b'mod konsiderevoli ir-responsabbilta` tal-

[2] Bl-emendi tas-sena l-ohra fil-Kodici Kriminali, il-piena llum saret ta' prigunerija ghal zmien mhux izjed minn erba' snin jew multa mhux izjed minn hamest elef lira.

appellant ghal dak li gara. Huwa kien *Junior* N.C.O. inkarigat proprju minn, fost ohrajn, il-mejjet. Kien obbligu tieghu li jara u jassigura li arma tan-nar tigi trattata minn kulhadd skond l-i*standing orders* (ara dawn ir-regolamenti permanenti ezibiti a fol. 199 sa 215). Apparti dan, hija regola elementari – u m'ghandekx bzonn tkun la general, la kaptan u anqas bumbardier biex tkun tafha – li arma tan-nar **ma ghandha qatt u taht ebda cirkostanza tigi ppuntata fid-direzzjoni ta' xi hadd** jekk mhux meta jkun hemm il-hsieb li dik l-arma tintuza kontra dak ix-xi hadd. Kif fisser il-Kaptan Claudio Terribile (fol. 188 *bis*)

L-ewwel [regola] bazika illi tigi mghallma lil kull suldat meta jkun ghadu rekluta [hi] illi l-arma ghandha dejjem tigi ppuntata x'imkien *safe*.

U l-Brigadier Maurice Calleja xehed hekk (fol. 161):

Huwa regolament bazi fl-Armata illi arma, hi x'inhi, m'ghandha qatt tigi ppuntata lejn persuna, lanqas meta l-*handler* ikun mija fil-mija (100%) cert illi hija vojta jekk il-*handler* ma jkollux l-intenzjoni minn qabel illi dik l-arma ghandha tintuza.

In-nuqqas ta' l-appellant kien, ghalhekk, wiehed mill-aktar gravi. X'wasslu jaghmel il-gennata li ghamel – li prattikament jipprova arma ma' ras subaltern tieghu – ma huwiex ghal kollox car. Dak li din il-Qorti, pero`, hi konvinta minnu hu li l-kaz jimmerita certament piena karcerarja, u li l-piena erogata mill-ewwel qorti kienet wahda gusta.

Ghall-motivi premessi, tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata.

< Sentenza Finali >

-------------------------------TMIEM-------------------------------